

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen **Cevaplar** Silsilesi)

Soru-Cevap

Nebevî Dönemde Muhacirlerin Dârına Hicret Etme Mefhumu ve Dâr-ı İslam'ın Sınırları

Yeni Camii'ye

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh;

Size iki ay önce göndermiş olduğum bir soruyu ekleyeceğim; soruya cevap verilmemesini tamamen mazeretiniz olarak kabul ediyorum ve sizin için dualarımız hiç kesilmemiştir; ancak hatırlatmak amacıyla soruyu size bir kez daha göndermek istedim ve üzerinde de küçük bir değişiklik yaptım. Sorunun ilginizi çekeceğinden çok eminim. Allah sizi mübarek kılsın ve sizi hayırla mükâfatlandırsın.

Soru: Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh; Aliyyül Kadir olan Allah'tan, bu mesajım sizlere ulaştığı sırada sağlık ve afiyet içinde olmanızı ve Allah'ın sizden son derece razı olmasını temenni ediyorum. Ayrıca Celle ve Âla'dan, dileklerinizi en kısa zamanda gerçekleştirmesini ve bu ümmetin ihtişamını ve izzetini sizin elinizle çok yakında yinelemesini temenni ediyorum.

[* Anayasa Mukaddimesi'nin elektronik versiyonunun 38. Sayfasında, İmam Müslim'in Sahih'i'nde İbn-u Burayde'nin babasından rivayet ettiği şu hadise dair bir yorum geçmektedir: **“Sonra kendi darlarından (beldelerinden) dâr-ul muhaciruna (dâr-ul İslam'a) ayrılmaya (hicrete) davet et”...**] Aktarım bitti.

Önceki hadisten şu anlaşılmaktadır: Kabilelerden İslam'ı kabul edip ardından da hicreti, yani dâr-ul muhaciruna -ki orası Medine'dir- gitmeyi kabul eden kimse için, daha önce hicret eden Muhacirlerin lehine olan onun da lehine olur, Muhacirlerin aleyhine olan onun da aleyhine olur. Hicret etmeyi kabul etmeyen ise, Medine çevresindeki çöllerde oturan Müslüman Arabiler (bedeviler) gibi olurlar; müminler üzerine icra edilen Allah'ın hükmü onların da üzerine icra edilir, ama onların ganimette [savaş yoluyla düşmandan alınan mal] ve feyde [savaş olmadan düşmandan alınan mal] hiçbir hakkı olmaz,.

* Ancak buradaki mesele; 39. sayfada geçen şu ifadedir: (Dâr-ul muhacirun ise dâr-ul İslam olup onun dışındakiler dâr-ul küfürdür.) Bu ifadeden, dâr-ul İslam'ın sadece Medine-i Münevvere olduğu ve onun çevresindeki Arabilerin (Bedevi) yutlarının ise dâr-ul küfür olduğu anlaşılmaktadır.

* Ancak aynı kitabın 22. ve 23. sayfasında, Medine'nin çevresindeki göçebe Arabilerin de aynı şekilde dâr-ul İslam olduğuna delalet etmektedir; nitekim bu, şu şekilde açıkça ifade edilmiştir: (Resulullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'i işitip itaat etmek onun emrinde ve nehyinde, yani hükümlerin uygulanmasında olur. Ahmed,

İbn-u Hibban Sahih'inde ve Ebû Ubeyd el-Emval'de Abdullah İbn-u Amr'dan Nebi [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir: وَالْهَجْرَةُ هَجْرَتَانِ: هَجْرَةُ الْحَاضِرِ وَالْبَادِي؛ فَأَمَّا الْبَادِي فَيُطِيعُ إِذَا أُمِرَ وَيُجِيبُ إِذَا دُعِيَ، وَأَمَّا الْحَاضِرُ فَأَعْظَمُهُمَا بَلِيَّةً وَأَعْظَمُهُمَا أَجْرًا **“Hicret ikidir. Biri yerleşik olanın diğeri göçebe olanın hicretidir. Göçebe olan gelince; emrolunduğunda itaat eder ve çağrıldığında icabet eder. Yerleşik olanın hicretine gelince; (hicret o kimse için) belaların en büyüğü olduğu gibi ecirlerin de en büyüğüdür.”** Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in [يُطِيعُ إِذَا أُمِرَ وَيُجِيبُ إِذَا دُعِيَ] **“Emrolunduğunda itaat eder ve çağrıldığında icabet eder”** kavlindeki istidlal yönü açıktır. Çünkü çöl, dâr-ul hicret olmasa da dâr-ul İslam'dır. Bunun delili Taberani'de geçen Vasıla Bin Aska'nın hadisidir. El-Haysemi, adamları sika olan bir isnat ile Resulullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'in ona şöyle dediğini rivayet etmiştir: وَهَجْرَةُ الْبَادِيَةِ أَنْ تَرْجِعَ إِلَى بَادِيَتِكَ، وَعَلَيْكَ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ فِي عُسْرِكَ وَيُسْرِكَ وَمَكْرَهِكَ وَمَنْشَطِكَ وَأَثَرِهِ... **“Göçebe olanın hicreti senin kendi bâdiyene dönüp zorlukta, kolaylıkta, hoşnutlukta ve hoşnutsuzlukta işitip itaat edip beni kendine tercih etmendir.”**) Aktarım bitti.

Soru:

1- 22. ve 23. Sayfa ile 39. sayfa arasındaki ifadelerde gerçekten bir çelişki var mıdır? Eğer yoksa, bunların arasını nasıl uzlaştırabiliriz?

2- İslam'ın hükümlerinin, İslam'a girdikten sonra Allah'ın ve Resulü'nün emirlerine itaat eden Arabilere (bedeviler) uygulanması, onların dârının dâr-ul İslam olduğuna delalet etmez mi? 22. ve 23. sayfada sunulan deliller, hükümlerin uygulanması ve itaat konusunda açıktır...

3- Eğer göçebe Arapların dâr-ul İslam olduğu kanıtlanırsa, 39. sayfada geçen Müslim'in hadisi, dâr-ul İslam'da yaşayan Müslüman ile onun dışında yaşayan Müslüman arasındaki haklar konusunda ayırım olduğuna dair bir delil olarak kalmaya devam eder mi?] Bitti.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Öncelikle bizim için ettiğin güzel dualar için Allah seni mübarek kılsın; biz de senin için daha hayırlısıyla dua ediyoruz; işte size cevap:

1- Anayasa Mukaddimesi kitabının birinci bölümünde geçen, soruda bahsettiğiniz iki konu arasında bir çelişki yoktur; zira iki konudan her biri, birbirinden farklı bir gerçeklikten bahsetmektedir... Meselenin hakikatini anlamak için, İslam'ın ilk dönemlerindeki İslam Devleti'ne ilişkin gerçekliği bilmek gerekir... Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hicret sırasında Medine-i Münevvere'ye intikal ederken, dâr-ul İslam Medine-i Münevvere'ydi; onun çevresinde ise Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in kendileriyle anlaşmalar imzaladığı diğer kabileler ve Yahudi devletleri bulunuyordu ve bu kabileler, her ne kadar ona yakın, hatta hemen bitişiğinde olsalar da dâr-ul İslam'ın bir parçası değillerdi. Nitekim İslam Şahsiyeti kitabının ikinci cildinde, bu Yahudi kabilelerinin vakıasını açıklayan hususlar geçmektedir:

- [... Kâfirlerden müstakil bir devlet vasfıyla yardım almanın caiz olmadığına dair delile gelince; Enes'ten Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: لَا تَسْتَضِيئُوا بِنَارِ الْمُشْرِكِينَ **“Müşriklerin ateşi ile aydınlanmayınız.”** Bir

topluluğun ateşi, bağımsız bir kabile ya da devlet olarak harpteki varlığına kinayedir. خرج رسول الله ﷺ حتى إذا خلف ثنية الوداع إذا كتيبة قال: من هؤلاء؟ قالوا بني قينقاع وهو رهط عبد الله بن سلام قال: وأسلموا؟ قالوا: لا، بل هم على دينهم، قال: قولوا لهم فليرجعوا، فإننا لا نستعين بالمشركين **“Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem sefer için yola çıkıp Seniyetü’l Vedâ’yı arkada bıraktığında birden bir süvari birliği görüldü. Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem: Onlar kimdir? diye sordu. Dediler ki: Beni Kaynuka’dan Abdullah Bin Selâm’ın grubudur. Dedi ki: Müslüman mı oldular? Dediler ki: Hayır, bilakis onlar dinleri üzeredirler. Dedi ki: Onlara geri dönmelerini zira bizim müşriklerden yardım almadığımızı söyleyin.”** [Beyhaki dedi ki: Hafız Ebu Abdullah Fesak’ın kendi senedi Ebu Hamîd es-Saîdî’ye dayanarak bize bildirdiği husus doğrudur.]

Böylece Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Beni Kaynuka’dan Abdullah Bin Selâm’ın grubunu reddetmiştir. Çünkü onlar bir kâfir süvari birliğinden toplanmış olarak ve Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile kendileri arasında birtakım anlaşmaların olduğu bir devlet gibi olan Benu Kaynuka’dan olduklarını belirten, kendi bayrakları altında gelmişlerdir. Bundan dolayı Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem onları reddetmiştir. Dolayısıyla onları reddetmesi, onların kendi rayeleri ve devletleri altında gelmiş olmalarındandır. Bunun delili ise Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in fertler hâlinde geldiklerinde Hayber’de Yahudilerden yardım almayı kabul etmesidir. Ebu Hamîd’in bu hadisi, var olduğunda hükmün var olduğu ve var olmadığına hükmün de var olmadığı şer’î bir illet içermektedir. Hadisteki illet, hadisin metninde açıktır. Zira hadiste şöyle geçmektedir: **إذا كتيبة قال: من هؤلاء؟ قالوا: بني قينقاع وهو رهط عبد الله بن سلام** **“Birden bir süvari birliği görüldü. Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem: Onlar kimdir? diye sordu. Dediler ki: Beni Kaynuka’dan Abdullah Bin Selâm’ın grubudur.”** Onların bir süvari birliği olmalarının manası, müstakil bir rayeleri olan müstakil bir ordu olmaları demektir. Çünkü her süvari birliğinin bir rayesi olur. Dolayısıyla kendileri ile Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in arasında anlaşmaların olduğu bir devlet konumundaki Beni Kaynuka Yahudilerinden olup müstakil bir rayeleri olan kâfir bir süvari birliği olmaları, onların reddedilmesinin illeti olmaktadır. İlet, sadece onların kâfir olmaları değildir. Bunun delili ise Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in buna ve İslâm’ı reddetmelerine binaen onların geri dönmelerini emretmesidir, onların sadece İslâm’ı reddetmesine binaen değil. Nitekim bunu, Enes’in şu hadisi de teyit etmektedir: **لا تستضيئوا بنار المشركين** **“Müşriklerin ateşi ile aydınlanmayınız.”** Bu hadis, siyasi varlığa odaklıdır. Aynı şekilde, Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in müşrik olduğu hâlde Kuzma’nın yardımını aynı Uhud Savaşı yerinde kabul etmesi de bunu teyit etmektedir. Bunun manası şudur ki Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, kâfirden yardım almayı bir varlık vasfı ile reddetmiş ve kâfirden yardım almayı bir fert vasfı ile kabul etmiştir. Buna binaen kendi bayrakları altında kâfir bir devlet, kâfir bir kabile, kâfir bir grup ya da devletlerinden bir cüz olduklarında kâfirlerin yardımını kabul etmek hiçbir şekilde caiz olmaz. Kendi rayeleri altında ve devletlerinin bir parçası olarak kâfir bir grup, kâfir bir kabile veya kâfir bir devlet olarak kâfirlerden yardım almak hiçbir şekilde caiz değildir.] Bitti.

- [Dâru’l İslam’da İslam Devleti yönetimi altında olan herkese, aynen Müslümanlara tatbik edildiği gibi İslam’ın hükümlerinin tatbik edilmesi gerekir. İster zımmi ister anlaşmalı ister müstemin olsun bu hususta yönetici serbest değildir. Bilakis İslam’ın hükümleri, tereddüt edilmeksizin tatbik edilmelidir. Çünkü Allahu Teala ehl-i kitap açısından şöyle buyurmaktadır: **فَأَحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ** **“Aralarında Allah’ın indirdikleri ile hükmet! Sana gelen haktan (yüz çevirip de) sakın onların hevalarına tâbi olma!”** [Maide 4] Yine onlar için şöyle

وَأَن احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَن بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ **“Aralarında Allah’ın indirdikleri ile hükmet ve onların arzularına uyma! Allah’ın sana indirdiklerinin bir kısmından seni saptırmalarından sakın!”** [Maide 49] Ve şöyle buyurmaktadır: اللَّهُ إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ **“Allah’ın sana gösterdiği şekilde insanlar arasında hükmedesin diye sana Kitabı hak ile indirdik.”** [Nisâ 105] Bu hitap genel olup hem Müslümanları hem de gayrimüslimleri kapsar. Çünkü [لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ] **“İnsanlar arasında hükmedesin diye”** ifadesindeki insanlar kelimesi geneldir. Allahu Teala’nın şu kavline gelince: **“Hep yalana kulak verirler, durmadan haram yerler. Sana gelirlerse ister aralarında hükmet, ister onlardan yüz çevir.”** [Maide 42] Bundan, İslam Devleti’nin dışında olup da kendisi ile başka bir kâfir veya kâfirler arasındaki husumet hususunda Müslümanları hakem kılmak için gelen kimse kastedilir. Müslümanlar onların arasında hükmedip hükmetmemekte serbesttirler. Zira ayet, **Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile sulh anlaşması yapmış olan Medine Yahudileri hakkında inmiştir ve onlar, başka bir devlet olarak kabul edilen kabilelerdi. Dolayısıyla onlar, İslam’ın yönetimine teslim olmamışlardı. Bilakis başka bir devlet idiler.** Bunun içindir ki Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile onlar arasında birtakım anlaşmalar vardı. Fakat kâfirler, zimmi olmaları veya İslam’ın yönetimine teslim olmak üzere eman istemeye gelmeleri yani anlaşmalılar ve müsteminler gibi İslam’ın yönetimine teslim olarak dâru’l İslam’a girmeye razı olmaları gibi teslim olmuşsalar, onların arasında İslam’dan başkası ile hükmetmek caiz değildir. Onlardan İslam hükmüne başvurmadan kaçınan kimseyi yönetici, buna yani o hükmü almaya zorlar. Çünkü o, anlaşma kapsamına İslam’ın hükümlerine bağlı kalmak şartı ile girmiştir. O anlaşma ister zimmi ister sulh isterse eman anlaşması olsun dâru’l İslam’da olduğu sürece aralarında bir fark yoktur.

Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hristiyan olan Necran halkına şunu yazmıştır: **“Sizden kim riba/faiz ile alışveriş yaparsa ona zimmet yoktur.”** [İbni Ebu Şeybe] İbni Ömer Radiyallahu Anh şunu rivayet etti: **“Yahudiler, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e zina eden bir erkek ve bir kadın getirdiler. O da onların recmedilmesini emretti.”** [Buhari] Yine Buhari, **Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in mücevharatı için öldürdüğü bir cariye yüzünden bir Yahudiyi öldürttüğünü rivayet etti.** İşte bu Yahudiler, Müslümanların tebaasından idiler ve görünen o ki bu da Yahudilerin varlıkları sona erip kimilerinin Müslümanların otoritesi altında tebaa olarak kalmalarından sonra idi.] Bitti.

Şehrin çevresindeki Yahudi devletleri ortadan kaldırıldıktan sonra İslam’ın otoritesi bu kabilelerin bulunduğu bölgeleri de kapsayacak şekilde genişlemiş; aynı şekilde şehrin çevresindeki Arabi/Bedevi bölgelerine kadar da genişlemiştir; ancak İslam’ın otoritesi, Arap Yarımadası’nı ancak bundan bir süre sonra kapsayabilmiş... Böylece Medine-i Münevvere’nin çevresindeki bedeviler, devletin tebaası ve onun tabiiyetini taşıyan kimseler hâline gelmişlerdi; yani İslam otoritesine ve hükümlerine boyun eğenlerden olmuşlardır. Kur’an-ı Kerim’de, Allahu Teala’nın şu kavline zikrettiği kimseler onlardır: مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ **“Medine halkının ve çevresindeki bedevîlerin, savaşta Rasulullah’tan geri kalmaları ve ona gereken ihtimamı göstermeyip kendi canlarının ve başlarının derdine düşmeleri olacak şey değildir.”** [Tevbe 120] Ve Subhanehu’nun şu kavlinde: وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ

وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُّوا عَلَى النَّفَاقِ لَا يَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرْثَوْنَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ

“Çevrenizdeki bedevîler arasında münafıklar var. Medine ahalişi içinde de nifakta uzmanlaşmış öyle münafıklar var ki, biz bildirmediğimiz takdirde sen onları bilemezsin. Onların tamamını ve ne derece münafık olduklarını ancak biz biliriz. Onları çifte cezaya çarptıracağız. Sonra da çok daha büyük bir azaba itileceklerdir.” [Tevbe 101] Ve şu kavlinde: **سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِآلِسِنَاهُمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئاً إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرّاً أَوْ آرَادَ أَنْ يَنْصِلَكُمْ فَمَا مُصْرِقٌ وَلَا مَنْ لِمَا يَكْسِبُونَ سُوءَ الْحَسَنِ وَمَا كَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ظَهْرِهِ مُضِلًّا وَكَيْدًا**

(Hudeybiye seferine) katılmayıp geride kalan bedeviler sana gelip: “Mallarımız ve evlatlarımız bizi oyaladı, seferden alıkoydu; ne olur bizim için Allah’tan bağışlanma dile” diyecekler. Onlar, gönüllerinde olmayanı dillerinin ucuyla söylüyorlar. De ki: “Eğer Allah size bir zarar vermek veya bir fayda sağlamak istese, O’ndan size gelecek şeyi kim engelleyebilir? Doğrusu Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır.” [Fetih 11] Ve diğer ayetlerde de geçtiği gibi...

Dolayısıyla Medine-i Münevvere'nin çevresindeki çöl bölgeleri İslam'ın otoritesine boyun eğmişti ve oranın halkı da devletin tebaasındandı; ancak Medine-i Münevvere'ye hicret etmek onlara farz kılınmamıştı; bilakis onların devlete boyun eğmeleri yeterliydi; Anayasa Mukaddimesi'nin birinci bölümünde geçen şu ifadeyle kastedilenler işte onlardır:

[... Bunun delili, Ahmed, İbn-u Hibban Sahih’inde ve Ebû Ubeyd el-Emval’de Abdullah İbn-u Amr’dan Nebi [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]’in şöyle buyurduğunu rivayet etmesidir: وَأَمَّا هَجْرَةُ هَجْرَتَانِ: هَجْرَةُ الْحَاضِرِ وَالْبَادِي؛ فَأَمَّا الْبَادِي فَيَطِيعُ إِذَا أَمَرَ وَيُحِيبُ إِذَا دُعِيَ، وَأَمَّا هَجْرَةُ الْحَاضِرِ فَأَعْظُمُهُمَا بَلِيَّةٌ وَأَعْظُمُهُمَا أَجْرٌ الْخَاضِرُ **Hicret ikidir. Biri yerleşik olanın diğeri göçebe olanın hicretidir. Göçebe olan gelince; emrolunduğunda itaat eder ve çağrıldığında icabet eder. Yerleşik olanın hicretine gelince; (hicret o kimse için) belaların en büyüğü olduğu gibi ecirlerin de en büyüğüdür.**” Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in [فَيَطِيعُ إِذَا أَمَرَ وَيُحِيبُ إِذَا دُعِيَ] **“Emrolunduğunda itaat eder ve çağrıldığında icabet eder”** kavlindeki istidlal yönü açıktır. Çünkü çöl, dâr-ul hicret olmasa da dâr-ul İslam’dır.]

Dolayısıyla onlar, Medine-i Münevvere'nin çevresindeki çöllerde yaşayan ve devletin tebaasından olup onun otoritesine boyun eğen kimselerdi... Ebu Ubeyd'in Kitâb'ül-Emvâl adlı eserinde zikrettiği şu rivayet de bunu desteklemektedir:

[- Muhammed ibn Cafer bize rivayet etti: Şu'be bize, Amr ibn Murra'dan, o da Abdullah ibn el-Haris'ten, Ebu Kesir Zübeydi Züheyr ibn el-Akmar'dan ve Abdullah ibn Amr'dan Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: هَجْرَةُ الْبَادِي، وَهَجْرَةُ الْحَاضِرِ، فَأَمَّا هَجْرَةُ الْبَادِي فَعَلَيْهِ أَنْ يُجِيبَ إِذَا دُعِيَ وَأَنْ يُطِيعَ إِذَا أُلْهِجَرَتْ هَجْرَتَانِ: هَجْرَةُ الْبَادِي، وَهَجْرَةُ الْحَاضِرِ فَهِيَ أَشَدُّهُمَا بِلْيَةً، وَأَعْظَمُهُمَا أَجْراً ”**Hicret ikidir. Biri göçebe olanın diğeri yerleşik olanın hicretidir. Göçebe olanın hicretine gelince; çağrıldığında icabet eder ve emrolunduğunda itaat eder. Yerleşik olanın hicretine gelince; (hicret o kimse için) belaların en büyüğü olduğu gibi ecirlerin de en büyüğüdür.**”

-Bana Saîd bin Ufeyr rivayet edip dedi ki: Bana Süleyman bin Bilal, Abdurrahman bin Harmale'den rivayet edip dedi ki: Abdullah bin Niyâr el-Eslemî'yi şöyle derken işittim: Urve bin Zübeyr'in, Aîşe'den, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ettiğini işittim: - (Aîşe) O'nun yanında Arabilerden/bedevilerden bahsedince- Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: يَا عَائِشَةُ لَيْسُوا بِأَعْرَابٍ، هُمْ أَهْلُ بَادِيَتِنَا، وَتَحْنُ أَهْلُ حَاضِرَتِهِمْ، فَإِذَا دُعُوا أَجَابُوا، فَلْيَسُوا بأعراب "Ey Âîşe! Onlar bedeviler değildir. Onlar bizim çöl halkımız, biz de

onların yerleşik halkıyız. Çağrıldıklarında icabet ederler. Bu yüzden onlar bedeviler değildir. Ebu Ubeyd şöyle dedi: Kanaatimce Sallallahu Aleyhi ve Sellem, yerlerinde kalmış olsalar da imandan dolayı onlara hicret adını vermiştir; ancak sana da söylediğim gibi yerleşik olan halkın kendilerine has faziletleri vardır; bu da sana açıkça göstermektedir ki; buna ihtiyaç duyduklarında onların da Müslümanlarla birlikte bir hakları vardır; bu hakkın az veya çok olması ise, sadece İmamın uygun gördüğü ölçüye bağlıdır...] Bitti.

3- Medine'nin çevresinde olmayan Arap Yarımadası'ndaki diğer çöl bölgeleri ise İslam'ın otoritesi altında değildi ve İslam'ın yönetimi tüm Arap Yarımadası'na yayılıp orada istikrar buluncaya, böylece tamamı dâru'l İslam oluncaya kadar da henüz daru'l hicret ve dâru'l İslam kapsamına alınmamıştı... İslam'ın otoritesi altında olmayan o çöllerdeki bu tür kabilelere, Anayasa Mukaddimesi kitabının birinci bölümünde, anayasa tasarısının 5. ve 6. maddelerinin şerhinde zikredilen Süleyman bin Bureyde'nin hadisi intibak etmektedir:

[Bu iki madde ister Müslüman isterse zimmet ehlinde olsun İslam tabiiyetine sahip olan kimselerin hükümlerini beyan etmek için konulmuştur. Müslümanlara gelince; Resul [Sallallahu Aleyhi ve Sellem], devlet dışında yaşayan ve tebaasından olmayan Müslümanları, devletin tebaasının sahip olduğu haklardan mahrum etmiştir. Zira Süleyman İbn-u Burayde'nin babasından şöyle dediği rivayet edilmiştir: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَمَرَ أَمِيرًا عَلَى جَيْشٍ أَوْ سَرِيَّةٍ أَوْ صَاهُ فِي خَاصَّتِهِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا، ثُمَّ قَالَ: اغْزُوا بِاسْمِ اللَّهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ، اغْزُوا وَلَا تَغْلُوا وَلَا تَغْدِرُوا وَلَا تَمْتَلُوا وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيدًا، وَإِذَا لَقِيتَ عَدُوَّكَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَادْعُهُمْ لِي ثَلَاثَ خِصَالٍ أَوْ خِلَالٍ، فَأَيُّهُمْ مَا أَجَابُوكَ فَأَقْبَلْ مِنْهُمْ وَكَفَّ عَنْهُمْ، ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ، فَإِنْ أَجَابُوكَ فَأَقْبَلْ مِنْهُمْ وَكَفَّ عَنْهُمْ، ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى التَّحُولِ مِنْ دَارِهِمْ إِلَى دَارِ الْمُهَاجِرِينَ، وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ إِنْ فَعَلُوا ذَلِكَ فَلَهُمْ مَا لِلْمُهَاجِرِينَ وَعَلَيْهِمْ مَا عَلَى الْمُهَاجِرِينَ، فَإِنْ أَبَوْا أَنْ يَتَحَوَّلُوا مِنْهَا فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ يَكُونُونَ كَأَعْرَابِ الْمُسْلِمِينَ يَجْرِي عَلَيْهِمْ حُكُّ اللَّهِ الَّذِي يَجْرِي عَلَى الْمُؤْمِنِينَ، وَلَا يَكُونُ لَهُمْ فِي الْغَنِيمَةِ **Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem]** bir orduya yahut bir seriyyeye emir tayin ettiği zaman, hassaten ona Allah'a karşı takvalı olmasını ve beraberindeki Müslümanlara da hayır tavsiye eder, sonra şöyle derdi: "Allah'ın adıyla, Allah Yolunda gazveye çıkın. Allah'ı inkar edenler ile savaşın! Gazveye çıkın, ama haddi aşmayın, gadr (haksızlık) etmeyin, müsle (hakaret için cesetler üzerinde tahribat) yapmayın, çocukları öldürmeyin! Müşrik düşmanlarınızla karşılaştığınız zaman, onları üç haslete yahut sığara davet et. Eğer sana icabet ederlerse, onlardan kabul et ve artık onlara dokunma! Önce İslam'a davet et, eğer sana icabet ederlerse, onlardan kabul et ve artık onlara dokunma! Sonra kendi darlarından (beldelerinden) dâr-ul muhaciruna (dâr-ul İslam'a) ayrılmaya (hicrete) davet et ve onlara haber ver ki bunu yapmaları halinde Muhacirlerin lehine olan onların da lehine olur, Muhacirlerin aleyhine olan onların da aleyhine olur. Eğer ondan (beldelerinden) ayrılmayı reddederlerse, onlara haber ver ki Müslüman Arabiler (bedeviler) gibi olurlar; müminler üzerine icra edilen Allah'ın hükmü onların da üzerine icra edilir, ama onların ganimette [savaş yoluyla düşmandan alınan mal] ve feyde [savaş olmadan düşmandan alınan mal] hiçbir hakkı olmaz, Müslümanlar ile birlikte cihat etmeleri müstesna." [Müslim rivayet etti] Bu hadis, Dâr-ul İslam'a hicret etmeyen ve devlet tabiiyetine sahip olmayan kimsenin Müslüman olsa dahi tebaalık haklarına sahip olmayacağı hususunda sarihtir. Çünkü Resul [Sallallahu Aleyhi ve Sellem], Müslümanların lehine ve aleyhine olanların kendilerine de olması için onları İslam'ın sultanı altına girmeye davet etmiştir. Zira şöyle buyurmuştur: ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى التَّحُولِ مِنْ دَارِهِمْ إِلَى دَارِ

“Sonra kendi dârlarından (beldelerinden) dâr-ul muhaciruna (Dâr-ul İslam’a) ayrılmaya (hicrete) davet et ve onlara haber ver ki bunu yapmaları halinde Muhacirlerin lehine olan onların da lehine olur, Muhacirlerin aleyhine olan onların da aleyhine olur.” Dolayısıyla bu, bizim lehimize ve aleyhimize olanların onlara da olması, yani hükümlerin onları da kapsaması için hicret etmeyi şart koşan bir nasıttır. Hadisin mefhumu, hicret etmedikleri takdirde Muhacirler, yani dârul İslam’da olan kimseler için olanlar onlar için olmayacak demektir. Dolayısıyla bu hadis, dâr-ul muhaciruna hicret edenler ile etmeyenler arasındaki hükümlerin farklılığını beyan etmiştir. Dâr-ul muhacirun ise dâr-ul İslam olup onun dışındakiler dâr-ul küfürdür.]

Dolayısıyla hicret talebi, dâru’l İslam’da değil, aksine dâru’l küfürde bulunan kabilelere veya odaklara yönelikti; zira bunlar Müslüman olduklarında, kanları İslam sayesinde korunmuş oluyordu ancak doğrudan İslam’ın otoritesine tâbi olmuş ve doğrudan dâru’l İslam’a katılmış olmuyorlardı; çünkü onlar, İslam’ın otoritesine tâbi olmayan dâru’l küfürde bulunuyorlardı; bu yüzden onlardan, İslam’ın otoritesine tâbi olmaları için hicret etmeleri talep edilmiştir... Aynı şekilde bunu, Anayasa Mukaddimesi kitabının ikinci bölümünde açıkladığımız gibi, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den, dâru’l küfre yönelik gazveleri hakkında rivayet edilenler açıklanmaktadır:

[... İkinci Hususa Gelince: Bunun delili, Resul [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]’in vasiyeti hakkında Süleyman İbn-u Bureyda’nın babasından rivayet ettiği hadiste Resul [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]’in orduya emir tayin ettiği kimselere şöyle dediği varit olmuştur: ... اَدْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ، فَإِنْ أَجَابُوكَ فَأَقْبِلْ مِنْهُمْ وَكُفَّ عَنْهُمْ، ثُمَّ اَدْعُهُمْ إِلَى التَّحْوِيلِ مِنْ دَارِهِمْ إِلَى دَارِ الْمُهَاجِرِينَ، وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ إِنْ فَعَلُوا ذَلِكَ فَلَهُمْ مَا لِلْمُهَاجِرِينَ وَعَلَيْهِمْ مَا عَلَى الْمُهَاجِرِينَ، فَإِنْ أَبَوْا أَنْ يَتَحَوَّلُوا مِنْهَا فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ يَكُونُونَ كَأَعْرَابِ الْمُسْلِمِينَ يَجْرِي عَلَيْهِمْ حُكْمُ اللَّهِ الَّذِي يَجْرِي عَلَى الْمُؤْمِنِينَ، وَلَا يَكُونُ لَهُمْ فِي الْغَنِيمَةِ وَالْفَيْءِ شَيْءٌ إِلَّا أَنْ يُجَاهِدُوا مَعَ الْمُسْلِمِينَ ... **Önce İslam’a davet et, eğer sana icabet ederlerse onlardan kabul et ve artık onlara dokunma! Sonra kendi darlarından (beldelerinden) dâr-ul muhaciruna (dârul İslam’a) ayrılmaya (hicrete) davet et ve onlara haber ver ki bunu yapmaları halinde Muhacirlerin lehine olan onların da lehine olur, Muhacirlerin aleyhine olan onların da aleyhine olur. Eğer ondan (beldelerinden) ayrılmayı reddederlerse, onlara haber ver ki Müslüman Arabiler (bedeviler) gibi olurlar; müminler üzerine icra edilen Allah’ın hükmü onların da üzerine icra edilir, ama onların ganimette [savaş yoluyla düşmandan alınan mal] ve feyde [savaş olmadan düşmandan alınan mal] hiçbir hakkı olmaz, Müslümanlar ile birlikte cihat etmeleri müstesna.**” [Muslim rivayet etti] Bu hadisle istidlal yönü şudur ki rasulün: ثُمَّ اَدْعُهُمْ إِلَى التَّحْوِيلِ مِنْ دَارِهِمْ إِلَى دَارِ الْمُهَاجِرِينَ، وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ إِنْ فَعَلُوا ذَلِكَ فَلَهُمْ مَا لِلْمُهَاجِرِينَ وَعَلَيْهِمْ مَا عَلَى الْمُهَاجِرِينَ **“Sonra kendi darlarından (beldelerinden) dâr-ul muhaciruna (dâr-ul İslam’a) ayrılmaya (hicrete) davet et ve onlara haber ver ki bunu yapmaları halinde Muhacirlerin lehine olan onların da lehine olur”** kavli, bizim lehimize ve aleyhimize olanların onların da lehine ve aleyhine olması, yani devletin hükümleri onlara tatbik etmesinin kendilerini de kapsaması için ayrılma şartını koşan bir nasıttır. Eğer ayrılmazlarsa bizim lehimize ve aleyhimize olanlar onların da lehine ve aleyhine olmayacaktır. Dolayısıyla onlara hükümler tatbik edilmeyecektir. Ayrıca resul, Muhacirlerin dârına ayrılmayı fey ve ganimetten hak elde etmelerinin bir şartı olarak görmüştür. Diğer mallar da buna kıyas edilir. Dolayısıyla malın hükmü

bakımından Muhacirlerin dârına ayrılmayan bir kimse maldan mahrum olması bakımından diğer Müslümanlar gibi olurlar. Bu da mali hükümlerin ona tatbik edilmemesi demektir. Çünkü o, Muhacirlerin dârına ayrılmamıştır. Muhacirlerin dârı ise dâr-ul İslam'dır ve onun dışında kalan yerler dâr-ı küfürdür. Bunun içindir ki resul, dâr-ı küfür olması itibarıyla Muhacirlerin dârı dışındaki tüm beldelere savaş açardı. Ancak sakinleri Müslüman ise onlarla savaşmaz onları öldürmez bilakis onları, dâr-ul İslâm'a gitmeye davet ederdi. Gayrimüslimse bu hadisin de delalet ettiği üzere onlarla savaşırdı. Aynı şekilde Enes'ten rivayet edilen şu hadis de buna delalet etmektedir: **كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا غَزَا قَوْمًا لَمْ يُعِزْ حَتَّى يُصْبِحَ، فَإِنْ سَمِعَ أَذَانًا أَمْسَكَ، وَإِنْ لَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا أَغَارَ بَعْدَمَا يُصْبِحُ** “**Rasulullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem], bir kavme saldıracağı zaman sabah oluncaya kadar saldırmazdı. Eğer ezan sesi işitirse (saldırmaktan) vazgeçerdi. Ezan sesi işitmezse sabah olur olmaz saldırdı.**” [el-Buhari tahrir etti] Dolayısıyla Resul [Sallallahu Aleyhi ve Sellem], Muhacirlerin dârı, yani dâr-ul İslam dışındaki yerlerin sakinleri Müslüman olsa dahi dâr-ul harp, yani dâr-ul küfür olarak değerlendirirdi. Dolayısıyla buraların hükmü, mali hükümler de dahil hükümlerin tatbiki bakımından dâr-ul küfür hükmü gibidir. Dâr-ul küfürdeki Müslümanlarla savaşılması, öldürülmemeleri, mallarının alınmaması ve gayrimüslimlerle savaşılması, öldürülmeleri ve mallarının alınması dışında Müslümanlar ile gayrimüslimler arasında fark gözetilmez. Bunların dışında haklarındaki hüküm aynıdır. Dâr-ul küfür ile dâr-ul İslam'ın hükmü işte budur. Dolayısıyla her kim dâr-ul küfür veya dâr-ul harpta ikamet ederse Müslüman ya da gayrimüslim olsun küfür tabiiyetini taşır ve Müslümanın kanı ile malının korunması dışında ona dâr-ul küfür hükümleri tatbik edilir.] Bitti.

Bu da o dönemde dâru'l küfürde Müslüman olmuş kabilelerin olduğunu, ancak onların doğrudan İslam'ın otoritesi altında olmadıklarını ve dâru'l İslam'a tâbi olmadıklarını göstermektedir; bu yüzden Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bu tür Müslüman kabilelerin yaşadığı dâru'l küfre sefer düzenlediğinde, saldırmak istediği kabilenin Müslüman olup olmadığını kesin olarak öğrenmeden saldırmazdı; eğer Müslüman olmuştaysa, oraya saldırmazdı. Bu da gazvenin, İslam'ın otoritesi altında olmayan ve dâru'l İslam kapsamında olmayan dâru'l küfürdeki kabilelere yönelik olduğu anlamına gelmektedir; çünkü dâru'l İslam'a savaş açılmaz ve oraya saldırılmaz... Dolayısıyla bu tür kabilelerden, Müslüman olduklarında dâru'l İslam hicret etmeleri ve dâru'l küfürde kalmamaları talep edilmiştir...

4- İslam'ın otoritesi genişleyip tüm Arap Yarımadası'nı kapsamıyla birlikte, bu kabilelerin dâru'l İslam'a hicret etmesi konusu artık bir anlam ifade etmiyordu; zira onlar, kendi dârlarından hicret etmeden, doğal olarak İslam'ın otoritesi altına girmiş ve dâru'l İslam'ın tebaasından olmuşlardır...

Umarım bu cevap yeterli olmuştur; en iyi bilen ve hüküm veren Allah'tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 09 Muharrem 1448

M. 24/06/2026

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://www.facebook.com/AtaAboAlrashtah/posts/122141850681129051>

<https://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4640/>